

Tehnozaštita

Tehnozaštita d.o.o. Mostar

BiH – 88000 Mostar, Biskupa Čule bb/1kat
(Spjalica)

Tel: 036 326 558;326 340, Fax: 334 710

e-mail: info @tehnazastita.ba

JIB: 4227814210005; PDV broj: 227814210005

MBS: 58-01-0133-13 (Općinski sud Mostar)

ZAHTJEV ZA PRETHODNU PROCJENU UTJECAJA NA OKOLIŠ

NARUČITELJ: MARENA d.o.o. Posušje

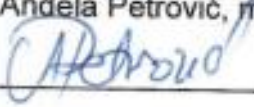

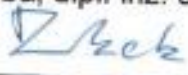
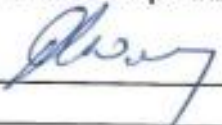
OBJEKT: Farma muznih krava

ADRESA: Osoje bb, Posušje

BROJ: 26-01/10-23

DATUM: Listopad, 2023. godine

OPĆI PODACI O IZVRŠITELJU

NAZIV IZVRŠITELJA:	Tehnozaštita d.o.o. Mostar
ADRESA:	Biskupa Čule bb, Mostar
VODITELJ PROJEKTA:	Radoslav Udovičić; dipl. inž. građ.
SURADNICI:	Marin Udovičić, mag. stroj. Anđela Petrović, mag. inž. kem. inž. Selma Mrgan, dipl. inž. građ. Zdravko Džeba, dipl. inž. stroj. Davor Škarica dipl. inž. elektr.

SADRŽAJ

KARAKTERISTIKE PROJEKTA	4
1. Osnovne informacije	4
2. Uticaj projekta na okoliš	10
LOKACIJA PROJEKTA I OSJETLJIVOST OKOLIŠA GEOGRAFSKIH PODRUČJA ZA KOJA JE VJEROVATNO DA BI PROJEKTI MOGLI NA NJIH ZNAČAJNO UTICATI	32
KARAKTERISTIKE POTENCIJALNOG UTICAJA NA OKOLIŠ.....	34
DODATNE INFORMACIJE	42
UKLJUČIVANJE PITANJA KLIMATSKIH PROMJENA U PRETHODNU PROCJENU UTICAJA NA OKOLIŠ	43
PRILOZI	47

KARAKTERISTIKE PROJEKTA

1. Osnovne informacije

A1.1. Naziv projekta	Zahtjev za prethodnu procjenu utjecaja na okoliš za farmu muznih krava MARENA d.o.o. Posušje
A1.2. Opis projekta uključujući podatke o njegovoj namjeni i veličini	Predmetno poduzeće MARENA d.o.o. upisano je u sudski registar na osnovu Rješenja o registriranju Općinskog suda u Širokom Brijegu (broj: 64-01-00079-22). Predmetna farma nalazi se u općini Posušje na adresi Osoje bb te trenutno zauzima površinu od 2,3ha. Farma je s pripadajućim objektima (štala, sjenik, horizontalni silažnici, laguna za gnojovku i nadstrešnica za suhostaj) smještena na parceli k.č. 816 k.o. Osoje. Novonastala farma je bivša farma muznih krava "BLG Osoje". Predmetni objekt planira proširenje proizvodnog kapaciteta bivše farme uz dodatnu gradnju štale muznih krava i pripadajuće lagune za gnojovku. Postojeći kapacitet farme je 200 muznih krava a dogradnjom je planirano proširenje na dodatnih 175 životinja. Novi objekt štale muznih krava planiran je na parcelama k.č. 806, 807 i 808 k.o. Osoje, gdje bi površina budućih objekata bila 2735 m² na površini 7722m² pripadajućih čestica. Prema ovim podacima ukupna površina farme MARENA d.o.o. bila bi 3 ha. Postojeći kompleks farme krava čine slijedeće cjeline: 1. Velika štala: • veliki boks• mali boks• porodilište• stacionar• čekalište• boks za telad• pojedinačni boksovi za telad• izmuzište• mljekarnica• ured• prostor za dezinficijense 2. Vanjska štala: • boks za telad 1• boks za telad 2

- boks za junice
- boks za suhostaj 1
- boks za suhostaj 2

3. Laguna
4. Prostor za kruti otpad
5. Sjenik
6. Silotranch 1, silotranch 2
7. Kuća za radnike
8. Portirnica.

Slika 1. Prikaz lokacija/parcele postojećeg objekta i k.č. 806, 807 i 808 planirane nadogradnje

Gradnja budućeg objekta će se izvesti na način da će se budući objekti smjestiti na istočnom dijelu parcele u relativnoj ravnini ispod postojećih objekata farme (štale i lagune). Štala je svojom dužom stranom orijentirana istok – zapad s otklonom ka sjeveru u paraleli s granicama parcele. U samom istočnom djelu parcela je smještena laguna za gnojovku, kružnog oblika.

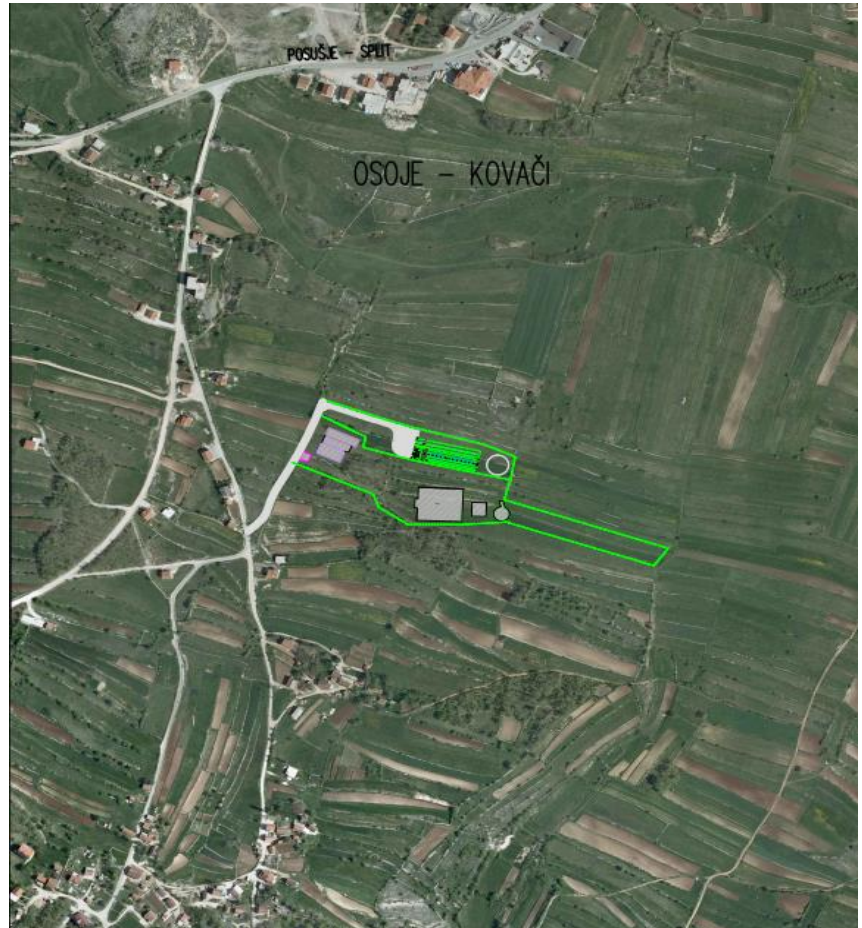
Tlocrtno planirana građevina štale muznih krava je pravilnog pravokutnog oblika dimenzija 81,5 x 26,65 m i zauzimat će površinu od 2180,00 m². Laguna za gnojovku je kružnog oblika promjera 26,6 m ukupne visine 4 m, od čega su 3

metra ispod razine lokalnog terena, i zauzimati će površinu od 555,5 m². Odredbama urbanističkog plana propisano je da se na zadanom području omogućuje gradnja i rekonstrukcija građevina, tako da visina građevina i izgrađenost građevinske parcele budu usklađeni s lokalnim uvjetima što je ovdje i udovoljeno.

Izgrađenost parcela je 35% s tim što iste čine integralni dio prostora farme muznih krava MARENA Osoje u ukupnoj površini farme od 3,0 ha.

Laguna za gnojovku je dimenzionirana za potrebe šestomjesečnog deponiranja gnojovke sukladnonitratnim direktivama.

Štala će biti opremljena opremom za moderni uzgoj mliječnih krava sve u skladu s Europskim smjericama i dobrobiti životinja.

Slika 2. Prikaz situacije postojećeg i planiranog objekta MARENA d.o.o.

Osnovni principi rada na farmi krava MARENA d.o.o. su slijedeći:

- Suvremeni način držanja krava
- Primjena novih tehnologija u ishrani
- Osiguranje uvjeta za postizanje što boljeg kvaliteta i higijene mlijeka.

Suvremeni način držanja krava podrazumijeva da se kravama u fazi laktacije i suhostajnom period omogućiti optimalno kretanje u zatvorenom i otvorenom prostoru, slobodan pristup hranilištu, vodopojilištu i ležištu. Također se podrazumijeva da se subjektivni utjecaj neposrednih izvršitelja na vitalne funkcije u proizvodnji mlijeka (ishrana, napajanje, muža, teljenje, njega u post-telidbenom periodu), prihvat i uzgoj teladi svede na što manju mjeru, čime se poboljšavaju uvjeti za dosljedno provođenje tehnološkog procesa na farmi, te da se objedini funkcija muže i manipulacije mlijekom na jednom mjestu u centralnom skladištu, čime se putovi mlijeka na farmi skraćuju na minimum, poboljšava kvaliteta muže, higijena mlijeka, vimena i muznih jedinica.

Osnovni procesi koji se odvijaju na farmi za uzgoj muznih krava jesu:

- Proces ishrane
- Muža
- Skladištenje mlijeka
- Održavanje higijene
- Uzgoj priplodnog podmlatka.

Hranjenje se obavlja putem traktorske prikolice (mješalice) gdje je osnovni(TMR) obrok sastavljen za dva različita boksa, ovisno po mliječnosti, te se na farmi još nalaze 3 automatske hranilice iz kojih krave dobiju jedan dio koncentriranog dijela obroka što ovisi o količini proizvodnje mlijeka određene krave. Mlijeko se skladišti u laktofrizu kapaciteta 6000 l.

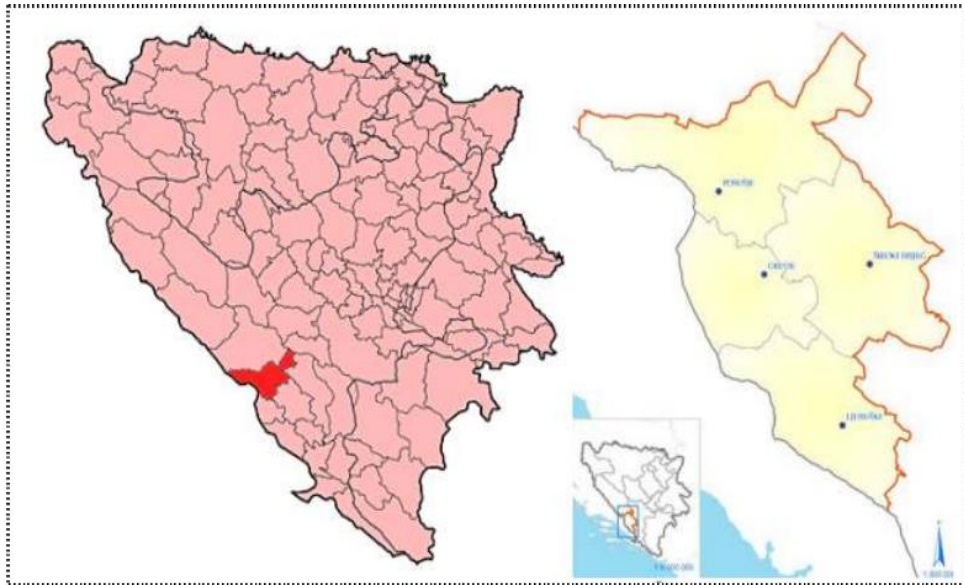
A1.3. Broj izvoda iz prostorno-planskog akta te nadležni organ izdavanja (Izvod iz prostorno-planskog akta priložiti uz zahtjev)	Broj: 06-04-23-8-345-2/23 Posušje, 19. prosinca 2023. godine Izdato od Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i zaštite okoliša Županije Zapadnohercegovačke.	
A1.4. Vrsta zahtjeva	Novi projekat	/
	Značajna izmjena postojećeg i/ili odobrenog projekta	DA
	Prestanak aktivnosti	/
A1.5. Ukoliko se radi o značajnoj izmjeni postojećeg i/ili odobrenog projekta, opisati planirane izmjene	Planirana je nadogradnja već postojećeg objekta bivše farme muznih krava „BLG Osoje“. Nadogradnja se odnosi na dogradnju štale muznih krava sa pratećom lagunom čime se povećava postojeći kapacitet stare farme od 200 na dodatnih 175 životinja. U štali je planirana organizacija prostora za mužu s čekalištem, te prostora za odvajanje bolesnih životinja. U sklopu štale su planirani i ostali dodatni prostori kao mljekarnica, strojarnica, ured veterinara, sanitarni čvor i dr. Površina postojećeg objekta je 2,3 ha a nadogradnjom sveukupna površina će iznositi 3 ha.	
A1.6. Da li projekat ima kumulativni uticaj sa već postojećim i/ili odobrenim projektima? Ukoliko DA, opisati na koji način.	DA. Cjelokupan tehnološki projekt štale je usklađen s najvišim standardima za mliječno govedarstvo te doprinosi dobrobiti životinja. Projektna rješenja istog su takva da ne ometaju ili ugrožavaju zdravlje ljudi niti su prijatna za isto, te nemaju negativan utjecaj na okoliš, buku, promet, vizualni kvalitet, floru i fanu. Planirana nadogradnja vrši se u svrhu dodatnog proširenja proizvodnog kapaciteta već postojećeg objekta farme. Sukladno izdatoj okolišnoj dozvoli za bivši objekt „BLG Osoje“ broj: UPI-06-03-23-34/14 od 18.8.2014. godine planirano proširenje farme pod imenom MARENA d.o.o. vrši se u svrhu proširenja proizvodnih kapaciteta sa istim tehnologijama koje posjeduje već postojeći objekt.	

A1.7. Vlasništvo nad zemljištem i/ili objektom na kojem se nalazi postojeći i/ili planirani projekat	Farma muznih krava MANERA d.o.o. obuhvaća područje bivše farme muznih krava „BLG Osoje“ smještene na parceli k.č. 816 k.o. Osoje, te građevinske parcele koje čine katastarske čestice oznake k.č. 806, 807 i 808 k.o. Osoje na kojima je planirana nadogradnja nove muzne štale i lagune. Sve čestice (k.č. 816, 806, 807 i 808 Osoje) su u 1/1 vlasništvu firme MANERA d.o.o. Posušje.
A1.8. Da li je zemljište i/ili objekat na kojem se nalazi postojeći i/ili planirani projekat predmet ugovora o zakupu? Ukoliko jeste, molimo navedite broj ugovora, te podatke o ugovornim stranama.	Postojeći i planirani objekat nije predmet ugovora o zakupu.
A1.9. Ime i prezime odgovorne osobe	Vlasnik objekta Gđa. Josipa Gagro
A1.10. Kontakt podaci odgovorne osobe (adresa, broj telefona, e-mail)	Adresa: Osoje bb, Posušje Tel: +387 63 385 922 e-mail: josipa.gagro@mci.ba

2. Uticaj projekta na okoliš

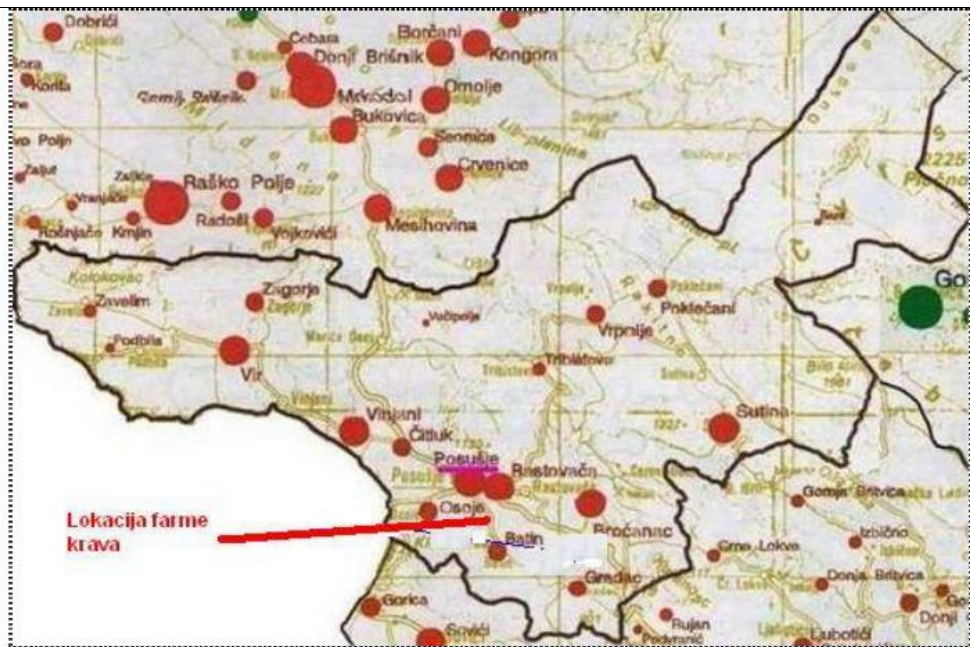
A2.1.
Detaljno
opišite
okoliš na
području
pod
uticajem
projekta

Farma krava u vlasništvu MARENA d.o.o. Posušje nalazi se u općini Posušje, Županija Zapadnohercegovačka, Federacija Bosne i Hercegovine.

Slika 3. Položaj općine Posušje u BiH i u Županiji Zapadnohercegovačkoj

Farma se nalazi se na udaljenosti cca 4 km od općinskoga središta Posušje. Lokacija je u općini Posušje u Zapadnohercegovačkoj Županiji. Pored grada Posušja od većih naselja izdvajaju se sela: Gradac, Batin, Osoje, Oreči, Broćanac, Rastovača i Lipovice.

Slika 4. Raspored naselja u općini Posušje u odnosu na farmu krava MARENA

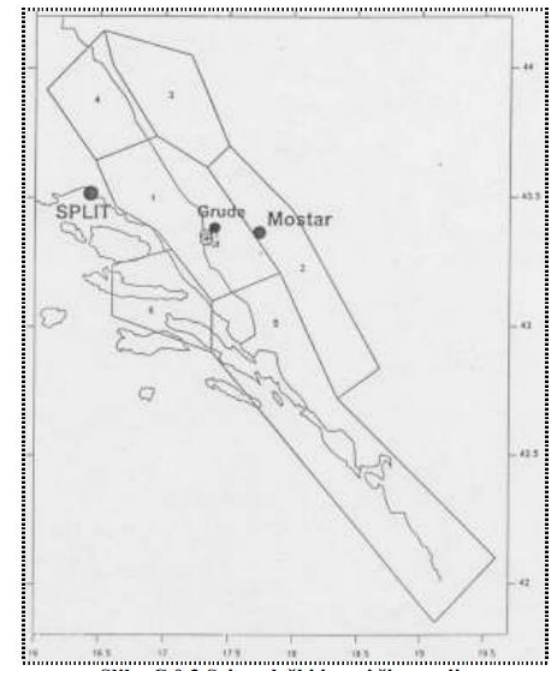
Geografske i morfološke značajke

U mega geomorfološkom smislu reljef Županije Zapadnohercegovačke vanjski je dio gorskog sustava Dinarida, dakle dio regije bila i polja. Šire gledano lokacija se nalazi na graničnom prostoru između makroregije Visoka Hercegovina i makroregije Niska Hercegovina. Zajedničko im je geološki sastav i građa, jedinstveni morfogenetski razvoj, nastanak i orografske datosti. Nadmorska visina lokacije je preko 570 metara i pripada geotektonskoj jedinici vanjskih Dinarida ili, kako se to još naziva, zona Visokog Krša. Osnovno obilježje ovog područja krša je karakterističan reljef na vapnenačko - dolomitskoj podlozi. Visinske razlike se kreću od 400 m n/m (kanjon rijeke Ričine) do 2.228 m n/m (vrh Pločno). Ovo područje pripada mlađem tercijalu prekrivenom diluvijom. Karakteristično za ovo područje mlađeg tercijala je što se većinom sastoji od laporastog vapnenca prekrivenog diluvijom od ilovače crvene boje. Osnovna značajka ovog područja je dominantna zastupljenost karbonatnih sedimentnih stijena sa specifičnim površinskim i podzemnim hidrogeološkim odnosima kao posljedicom zajedničkog djelovanja tektonike i geokemizma.

Tektonske i seizmološke značajke

Geotektonski razvoj imao je odlučujuću ulogu u oblikovanju strukturalno-geoloških obilježja prostora Županije Zapadnohercegovačke. Za definiranje granica tektonskih jedinica važni su uzdužni reversni rasjedi.

Ova lokacija pripada tektonskoj jedinici Čitluk koja se veže za područje Vinjana, Posušja, Kočerina i Rasna. Granica ove tektonske jedinice ide sjeverno od Kočerina, južno od Širokog Brijega na južni rub Mostarskog Blata. U smislu mikrolokacije farma krava je smještena u strukturnu jedinicu Kočerin koja je građena od nekoliko uskih poremećenih bora koje se pružaju od Broćanca preko Kočerina, planine Trtle do Bivoljeg brda, te naboranog bloka Ljubotića- Uzarići sa zonom boksita.

Slika 5. Seizmološki izvori šire regije

Klimatske značajke

Nadmorska visina ovog područja uvjetuje umjereno kontinentalnu klimu s promjenjivim temperaturama od + 35°C do - 15°C s velikim brojem sunčani sati, malom relativnom vlažnošću, pojačanim vjetrovim strujanjem, toplim, sušnim i dugim ljetima i s blagim i kratkim zimama koji obiluju kišama. Manji snjegovi padaju skoro svake godine, a prosječne godišnje oborine iznose oko 1.300 mm. Može se reći da se Posušje nalazi na prirodnoj granici između submediteranske i kontinentalne klime. Ovakvi klimatski uvjeti pogoduju za rad na površinskom kopu cijelu godinu i u kišnom periodu ali se ipak mora planirati 3 x 24h mjesečno kao meteorološki nepogodno vrijeme za efektivni rad.

Hidrogeološki odnosi u širem području

Šire područje izgrađuju vapnenačke stijene, koje imaju krška hidrogeološka svojstva. Utjecajem tektonske aktivnosti u postrudnom periodu kompleks vapnenačkih naslaga je degradiran i u njemu su stvorene veće ili manje pukotine i prsline. Kredni vapnenac kao i vapnenački kompleks ima pukotinsku i kavernožnu poroznost i u cjelini gledano predstavlja kolektor – sprovodnik oborinskih voda. Kredni vapnenac na izdanku prima na sebe sve oborinske vode koje vrlo brzo poniru u dublje horizonte vapnenačkog kompleksa ne stvarajući ni najmanje akumulacije u krednom vapnencu.

Geološke značajke šireg područja

U području koje obuhvata pregledna geološka M 1: 100 000 (list Imotski), nalazimo kao najstarije naslage donje krede. Donjokredne naslage su istaložene kontinuirano na dolomitima gornje jure i radi se uglavnom o monotonij plitkovodnoj sedimentaciji karbonatnih naslaga. Plitkomorski karakter sedimentacije izražen je u brojnim nalazima dazikladocea, nerinea i školjaka. U dijelovima donje krede (otriv - barem) dolazi do oslađivanja mora te stvaranja vapnenca sa ostacima naracea. Početkom gornje krede, u cenomanu, nastavlja se taloženje sedimenata plitkog mora uz lagano oplićavanje pa se talože grudvasti, pseudoolitski vapnenci i biokalkareniti često s foraminiferama. U završnim dijelovima gornje krede dolazi do različitih uvijeta u sedimentaciji, a time i različitih facijesa. Uzrok ovome u prvom redu treba tražiti u tektonskim kretanjima koji su u većoj ili manjoj mjeri stvarali različite uvijete sedimentacije. Pored izrazito vapnenog karaktera naslaga s grebenskim oblicima u kojima dominiraju rudisti, u ovom području imamo i vapnence s laporovitom komponentom u kojima rudisti nedostaju, a prisutne su samo pitonele. Krajem krede dolazi do emerzije koja je uzrokovana Laramijskim pokretima. Ovim pokretima su gornjokredni vapnenci izloženi eroziji i okršavanju, pa je na karbonatnoj podlozi nastao paleoreljef pogodan za deponiranje materijala za boksit.

Hidrologija

Rijeka Topala je najbliži vodotok promotranoj lokaciji farme krava u Osoju, općina Posušje. Krški karakter terena posebno se manifestira u hidrogeološkim odnosima. Glavni vodotok koji prikuplja sve površinske vode i odvodi ih prema Imotskom polju je Ričina. Doduše, izgradnjom akumulacije Ričice vodotok praktično ispod brane više i ne postoji. Također je i njegov gornji tok znatno smanjen ostvarenjem akumulacije na Tribistovu pa vodu Ričini daju povremeni pritoci od Posušja do

Podbile. Periferni i hipsometrijski viši dijelovi terena izvan područja vodotoka izgrađeni su od vapnenaca i dolomita - dobro propusnih i slabije propusnih stijena, dok su polja kroz koja protječe Ričina i njezini pritoci izgrađena pretežno od klastita tercijarne starosti - nepropusnih do slabo propusnih stijena. Tektonizirani kontakt klastita i vapnenaca u blizini toka, mala debljina klastita i dijelovi korita oblikovani u karbonatima predstavljaju mjesta mogućeg gubljenja vode iz vodotoka u krško podzemlje. Ako se izuzme prostor s ponorima duž korita koji gravitira prema Grudskom vrelu (područje unutar akumulacije Rastovača, zatim korito Topale od brane u Rastovači do utoka u Ričinu, korito Ričine od Posuškog mosta do Jovića mosta) ostaje propusni dio toka Ričine od Cvitića mosta do Galića mosta i dio sutjeske kod Budimira. Propusnim je označeno i kontaktno područje flišnih naslaga i foraminiferskih vapnenaca u Podbiljoj (sjeverne padine Volujka i područje Kotao istočno od Ričica) i desni bok na pregradnom profilu brane Ričice. Osim spomenutih akumulacija na današnji hidrološki režim Ričine u stanovitoj mjeri utječu i povremeni vodotoci, i to njeni desni pritoci Studeni potok, Žukovica i Sutina. U kišnom razdoblju glavnina površinskih voda sa područja Vira i Zagorja drenira se Žukovicom, Sutinom i Ričinom, sa područja Studenih vrela i Mesihovine-Studenim potokom, a sa područja Tribistova i Čitluka- Ričinom. Topalom se dreniraju vode sa područja Bročanac-Posušje i iz retencije Rastovača. U sušnom razdoblju godine svi spomenuti vodotoci presuše, a dreniranje voda se vrši podzemno u znatno složenijim uvjetima. U istraživanom području nalaze se dva osnovna tipa podzemnih voda s odvojenim režimom tečenja. U karbonatnim naslagama tečenje podzemnih voda odvija se duboko, ovisno o položaju litološko-strukturnih barijera i njihovom hipsometrijskom odnosu. Drugi tip podzemne vode nalazi se u kvartarnim naslagama. Javlja se u obliku malih izvora na površini ili u plitkim bunarima.

Slika 6. Hidrološka analiza rijeke Topale, Općina Posušje

Vodotok Topala smješten je unutar hidrografske mreže sliva Ričina. Najveći dio godine korito je suho a kod povremenih oborina jakih intenziteta moguće su pojave vodnih valova s naglim podizanjem hidrograma otjecanja.

Vegetacija- biljni pokrov

Predmetni lokaliteti pripadaju klimazonalnim zajednicama *as. Carpinetum orientalis "adriaticum"* (*as. Querco-Carpinetum orientalis*). Prema biljno-geografskom raščlanjenju (cf. Trinajstić, 1995) ta zajednica je uključena u submediteransku vegetacijsku zonu (sveza *Ostryo-Carpinion orientalis* p.p.) mediteransko- litoralnog vegetacijskog pojasa mediteranske regije. Klimazonalna vegetacija je najviši stupanj razvitka koji neka vegetacija može dostići na nekom mjestu u stalnim uvjetima i u dužem vremenskom razdoblju, što znači da je ona prije svega određena općim klimatskim prilikama. U užem i širem okruženju riječ je o najtermofilnijoj varijanti šume medunca i bjelograba, u kojoj se uz najkserofilnije listopadne elemente može naći dosta elemenata sredozemnih tvrdolisnih vazda zelenih šuma crnike (česvine). Velike površine upravo pripadaju šumama i šikarama medunca i bjelograba. Ogoljavanjem krša i mijenjanje klimatskih i edafskih prilika uzrokovalo je regresiju ili potpuno povlačenje šuma sa manje povoljnih staništa i dovelo do velikih promjena u sastavu flore i vegetacije. Od nekadašnjih prostranih šuma preostali su samo njezini posljednji ostaci. U sloju drveća dolaze: hrast medunac *Quercus pubescens* Willd., bijeli grab *Carpinus orientalis* Mill., crni jasen *Fraxinus*

ornus l., maklen *Acer monspessulanum L.*, kostela *Celtis australis L.* U sloju grmlja nalaze: drijen *Cornus mas L.*, kalina *Ligustrum vulgare L.*, glog *Crataegus monogyna Jacq.* *C. oxyacantha L.*, crni trn *Prunus spinosa L.*, pucalina *Colutea arborescens L.*, škrobut *Clematis flammula L.* U prizemnom sloju rastu: koštrika *Ruscus aculeatus L.*, dubačac *Teucrium chamaedrys L.*, ciklama *Cyclamen neapolitanum Ten.* Cijeli širi lokalitet zarubljen je kršem koji pokrivaju devastirane niske šume hrasta medunca i bijelog graba, šikare bijelog graba i crnog jasena, šibljac i šipka *Punica granatum L.*, zelenike *Phillyrea latifolia L.* i *Phillyrea latifolia L. var. media L.* Scheneid. Klimatogena asocijacija izgubila je svoju tipičnu fizionomiju te kao posljednji regresivni stadiji razvitka vegetacije nalaze se krške kamenjare sa kaduljom *Salvia officinalis L.*, vrijeskom *Satureia Montana L.*, glavuljom *Globularia bellidifolia Ten.*, te gole kamenjare sa bjelušinom *Inula candida L.* i lišajevima po kamenim gromadama.

Fauna užeg i šireg područja

U ovom ekosustavu hercegovačkog krša dat će se kratki i najupečatljiviji predstavnici faune užeg i šireg područja na lokalitetu farme krava. Neki predstavnici faune ovog podneblja su: jež (*Erinaceus sp.*), kunica (*Martes martes*), lisica (*Vulpes vulpes*), zec (*Lepus Europaeus*), divlja svinja (*Sus scrofa*), vuk (*Canis lupus*), divlja mačka (*Felis silvestris*), vjeverica (*Sciurus vulgaris*), lasica (*Mustela vulgaris*). Od domaćih vrsta, prisutno je goveče (*Bos taurus*), ovca (*Ovis domesticus*), te koza (*Capra domesticus*). Poznato je, da se većina mediteranskih ptičjih vrsta u svojoj rasprostranjenosti koristi čitavim mediteranskim područjem, a manji broj je onih što su isključivo vezane za jedan od vegetacijskih pojasa. U našem slučaju ornitofauna je vezana za pojas šuma medunca i bjelograba (*Quercus Carpinetum orientalis*). Ornitofauna u ovom pojasu nalazi svoj optimum i distribuira se u šumama, šumarcima, šikarama i kamenjarima od kojih su najpoznatije: jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*), kamenjar crnokrili (*Oenanthe hispanica*), grmuša staglič (*Sylvia hortensis*), grmuša bjelobrka (*Sylvia cantillans*), strnadica crnoglava (*Emeriza melanocephala*), sjenica mrka (*Parus lugubis*), golub divlji (*Columba livia*), grlica divlja (*Streptopelia turtur*), lastavica pokućarka (*Hirundo rustica*), vrabac pokućar (*Passer domesticus*), žuna zelena (*Picus viridis*), slavuj mali (*Luscinia megarhynchos*), šljuka (*Lymnocyptes minimus*), škanjac mišar (*Buteo buteo*), kobac ptičar (*Accipiter nizzus*). Drozdovi – imelaš (*Turdus viscivorus*), bravenjak (*Turdus pilaris*), cikelj (*Turdus philomelos*), te crni kos (*Turdus merula*) zimuju u osobito velikom broju hraneći se na kamenjarima, šikarama i

šumama uglavnom plodovima smrike (*Juniperus Oxycedrus*), te zelenike (*Phillyrea media*) i bršnjana (*Hedera helix*). Od gmazova na ovim područjima najznačajniji su predstavnici porodice Amodytes - živorodnih poskoka, zatim za ovo područje karakterističan je blavor (*Ophisaurus Apodus*), obični zelembać (*Lacerta Viridis*), macaklin (*Tarantula turcicum*). Ovo područje obiluje velikim brojem kukaca (Insecta) osobito oblici Bomblidae, *Vespa crabro*, *Formicarius* sp. *Araneus diadematus*, *Vespa vulgaris*, Muscide itd. Od Lepidoptera – leptirovi, prema dostupnim podacima, zastupljen je lastin rep (*Papilio machaon*), mala sedefica (*Issoria lathonia*), crveni šarenac (*Melitaea didyma*), bijeli šumski vratar (*Brintesia circe*) i dr.

A2.2. Vrsta i količina osnovnih i pomoćnih sirovina, dodatnih materijala i ostalih supstanci koji će biti korišteni u svakoj od faza projekta	Faza projekta	Vrsta	Količina
	Pripremna faza projekta	U pripremnoj fazi projekta nadogradnje štale i lagune na postojeći dio objekta, neće se koristiti nikakve proizvodne sirovine samo građevinski materijal za gradnju. Pri gradnji koristit će se ulje, gorivo i mazivo za mehanizaciju koja će se koristiti u svrhu gradnje i pripreme terena.	Nije primjenjivo.
Faza izgradnje projekta	U fazi izgradnje novog dijela objekta predviđena je sljedeća izvedba uz korištenje opisanih sirovina. Štala muznih krava je konstruktivno izvedena kao samostojeća konstrukcija u kombinaciji s AB okvirnom i zidanom konstrukcijom zabatnih i parapetnih zidova te krovnom konstrukcijom od lameliranih drvenih glavnih nosača i lameliranih drvenih podrožnjača oslonjenih na vanjske AB stupove te dva reda unutarjih čeličnih stupova sve na AB temeljnim stopama i gredama. Krov iznad prostora mljekarnice, strojarnice, ureda veterinara je izveden kao AB monolitna ploča u sustavu ravnog zelenog krova. Zidovi su od betonskih ili opečnih blokova. Pokrov štale (dvostrešno krovšte) je od termo panela debljine 5 cm, a ravni krov izveden kao zeleni krov. Pročelja zidova su obrađena u cementnoj žbuci s završnom obradom „ježiranjem“ ili silikatnim plemenitim žbukama a zabatni zidovi su obloženi roštiljom od drvenih letvi u funkciji prirodne ventilacije. Završne obrade poda su cementna glazura odnosno guma (madraci) na ležištima ili keramičke pločice i epoxy pod u ovisnosti od funkcije prostora. Unutarnje zidne	Nije primjenjivo. U ovoj fazi nisu poznate količine materijala koji će se koristiti za nadogradnju, iste će biti predviđene Glavnim projektom.	

		površine su žbukane i završno ličene ili obrađene u keramici također u ovisnosti od namjene prostora. Generalno, planiraju se ugraditi kvalitetni materijali i oprema primjerena najvišim standarda uzgoja mliječnih krava. Laguna za gnojovku je AB konstrukcija dubine 4 metra i kapaciteta za polugodišnje pražnjenje. Laguna je većim dijelom ukopana u teren a visina iste iznad okolnog terena je 1 metar.													
	Faza rada ili eksploatacije projekta	Osnovne i pomoćne sirovine će se dopremiti u krug poduzeća dostavnim vozilima. Odmah po prijemu skladištar i pomoćni radnici odnositi će materijale u odgovarajući skladišni prostor na farmi. Sirovine i materijali na farmi krava će se osiguravati iz vlastite proizvodnje i kupovinom na tržištu. Sukladno djelatnosti koja će se obavljati u predmetnom poduzeću predviđeno je korištenje sirovina koje su navedene u <i>Tablici</i> ispod, sa pretpostavljenim količinama istih u odnosu na količinu krava koja je planirana za uzgoj. <table border="1" data-bbox="835 987 1885 1417"> <thead> <tr> <th data-bbox="835 987 1375 1073">VRSTA SIROVINE</th> <th data-bbox="1375 987 1885 1073">GODIŠNJA POTROŠNJA (KOLIČINE)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="835 1073 1375 1143">Kukuruzna silaža</td> <td data-bbox="1375 1073 1885 1143">cca 1 500 000 kg</td> </tr> <tr> <td data-bbox="835 1143 1375 1213">Sijeno</td> <td data-bbox="1375 1143 1885 1213">cca 1 000 000 kg</td> </tr> <tr> <td data-bbox="835 1213 1375 1282">Sojina sačma</td> <td data-bbox="1375 1213 1885 1282">Dio u koncentratu</td> </tr> <tr> <td data-bbox="835 1282 1375 1352">Kukuruzna prekrupa</td> <td data-bbox="1375 1282 1885 1352">Dio u koncentratu</td> </tr> <tr> <td data-bbox="835 1352 1375 1417">Koncentrat smjesa</td> <td data-bbox="1375 1352 1885 1417">Cca 500 000 kg</td> </tr> </tbody> </table>	VRSTA SIROVINE	GODIŠNJA POTROŠNJA (KOLIČINE)	Kukuruzna silaža	cca 1 500 000 kg	Sijeno	cca 1 000 000 kg	Sojina sačma	Dio u koncentratu	Kukuruzna prekrupa	Dio u koncentratu	Koncentrat smjesa	Cca 500 000 kg	
VRSTA SIROVINE	GODIŠNJA POTROŠNJA (KOLIČINE)														
Kukuruzna silaža	cca 1 500 000 kg														
Sijeno	cca 1 000 000 kg														
Sojina sačma	Dio u koncentratu														
Kukuruzna prekrupa	Dio u koncentratu														
Koncentrat smjesa	Cca 500 000 kg														

		MVD	Dio u koncentratu i Kante za lizanje
		Stočna so	Dio u koncentratu i Kante za lizanje
		Stočna kreda	/
		Mliječna zamjenica	Cca 5 000 kg
		Slama	Cca 80 000 kg
		Pšenične mekinje	Dio u koncentratu
		Suncokretova sačma	Dio u koncentratu
	Faza prestanka rada	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
A2.3. Korištenje prirodnih resursa (posebno tla, zemljišta, vode i biološke raznolikosti) prilikom pripreme, izgradnje, rada ili prestanka rada projekta	Navesti o kojem prirodnom resurse se radi i količini i načinu njegovog korištenja	Predmetno poduzeće u svrhu obavljanja djelatnosti koristit će zemljište i vodu kao prirodne resurse. <u>+</u> Pripremna faza/faza izgradnje novoplaniranog objekta Zemljište Zemljište će se kao prirodni resurs koristiti u svrhu smještaja planirane nadogradnje. <u>+</u> Faza rada Voda Farma će se snabdjevati vodom iz gradskog vodovodnog sustava za potrebe:	Ukupna površina novoplanirane dogradnje iznosit će 2735 m².

		- pića i održavanja higijene zaposlenika - pića i održavanja higijene krava - ispiranja i održavanja manipulativnih površina.	U ovoj fazi nije moguća procjena za korištenje istih.
A2.4. Vrsta i količina emisija nastalih zbog pripreme, izgradnje, rada ili prestanka rada projekta	U fazi idejnog projekta nadogradnje objekta nije moguće dati ukupne količine emisija nastalih u svim fazama projekta.		
	Proizvodnja otpada (opasni/neopasni)	Prilikom dogradnje objekta postoji mogućnost nastanka: mješanog komunalnog otpada koji je rezultat prisustva radne snage i građevinskog otpada (metalni dijelovi, beton i sl.). U fazi rada dolazit će do nastanka sljedećih vrsta otpada: - talog od ispiranja i čišćenja štala - otpadna biljna i životinjska tkiva - životinjske fekalije (urin, gnoj) - stajsko gnojivo - mulj iz septiče jame - miješani komunalni otpad - ambalažni otpad.	Trenutno nije primjenjivo.
	Emisije u zrak (sve emisije)	Prilikom nadogradnje objekta tijekom radova na pripremi terena pri izgradnji, uslijed rada mehanizacijskih strojeva dolazit će do emisija u zrak koje su karakteristične za takve izvore. Ove emisije su više izražene u fazi izvođenja građevinskih radova nego u eksploatacijskoj, gdje će biti manje pokretnih mehanizacijskih izvora. Za vrijeme rada predmetne farme izraženi su nusprodukti složenog procesa varenja u digestivnom	Trenutno nije primjenjivo.

		traku goveda pri čemu se izdvajaju metan i ugljikov dioksid. Razgradnjom gnoja također nastaju različiti plinovi (amonijak, sumporovodik i dr.). Ti plinovi imaju neugodne mirise, a mogu izazvati i različite smetnje kod ljudi i životinja koji su im dugo izloženi. Pojava neugodnih mirisa je prisutna naročito za vrijeme ljetnih mjeseci i prilikom čišćenja farme. Intenzitet ovisi o procesima mikrobiološke razgradnje organske materije i vremenskim prilikama.	
	Emisije u vode (podzemne/površinske)	Tijekom rada farme dezinfekcijska sredstva u vodi koja se koriste za dezinfekciju staja nakon svakog čišćenja mogu imati utjecaj na površinske i podzemne vode ukoliko dođu u kontakt s njima. Taj utjecaj moguć je u slučaju da se koriste sredstva koja ne posjeduju sigurnosno tehnički list, vodopravni dozvolu i nisu nabavljena od strane ovlaštene tvrtke za proizvodnju i stavljanje u promet kemijskih tvari i njihovih pripravaka koji nakon uporabe dospijevaju u vodu. Tijekom apliciranja prevelikih količina gnojovke na poljoprivredne površine postoji mogućnost zagađenja podzemnih voda i tla dušikovim spojevima ako se ne vodi računa o maksimalnim količinama tih spojeva navedenim u provedbenim propisima te Direktivi vijeća 91/676/EEZ od 12. prosinca o zaštiti voda od zagađenja koje uzrokuju nitrati poljoprivrednog podrijetla a što je regulirano i provedebnim aktima Federacije Bosne i Hercegovine. Tijekom deponiranja gnojovke na poljoprivredne površine može doći do kontakta iste s površinskim	Neznatne količine.

		vodotocima pa može doći do ozbiljnog narušavanja njihovih ekosustava. Posljedica ovoga je moguće ugibanje riba i drugih vodenih životinja. Također, uslijed porasta organske tvari može doći do bujanja vegetacije u vodama. Ukoliko gnojovka dođe u kontakt s podzemnim vodama doći će do onečišćenja istih zbog čega bi se mogla narušiti kvalitete vode za piće. Ukoliko ne funkcionira ili se ne održava sustav odvodnje oborinskih voda s područja farme mogući su propusti u odvodnji - moguće prodiranje oborinskih voda u objekte za vrijeme kišovitoog vremena. Prilikom ispiranja površina od ostataka mlijeka u štalama sustavom odvodnje prema separatoru dolazi do sakupljanja i pročišćavanja takvih otpadnih voda prije njihovog ispuštanja u upojni bunar. Novoplanirani objekt će također sustavom odvodnje biti spojen na separator ulja i masti. Za vrijeme nadogradnje i rada predmetnog objekta nastaju i sanitarno – fekalne vode koje se sustavom odvodnje odvođe prema nepropusnoj septičkoj jami.	
	Emisije u kanalizaciju	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
	Emisije u tlo	Emisije u tlo predmetnog objekta izražene su kroz sljedeće: ✓ Cijedenje gnojovke s prostora za odlaganje gnojovke u okoliš ukoliko lagune nemaju nepropusnu podlogu. ✓ Nepropisno odlaganje otpada za vrijeme rada trenutnog i izgradnje novoplaniranog objekta.	Neznatne količine.

		✓ Neadekvatni sustav odvodnje oborinskih i potencijalno zauljenih otpadnih voda (vode koje nastaju ispiranjem).	
	Buka	Potencijalni izvor buke je buka nastala uslijed prometa traktora i dostavnih ili distributivnih kamiona u krugu farme. Za vrijeme gradnje novoplaniranog objekta i u fazi rada. Ova emisija buke je neznatna u odnosu na promet na okolnim putevima. Nakon izgradnje utjecaj buke potjecat će od krava, mikser prikolica, cisterni za prijevoz gnojovke, prikolica i kombajna te kamiona, koji će se obzirom na olakotne okolnosti: što će biti povremen, da će se vrlo rijetko desiti da se istovremeno nađe veći broj poljoprivredne mehanizacije i kamiona u isto vrijeme na istom mjestu te da će se sva mehanizacija i kamioni redovito tehnički održavati redovitim tehničkim pregledima, biti u dozvoljenim granicama.	Neznatna
	Vibracije	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
	Nejonizirajuće zračenje	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo

A2.5. Opisati i dati kratak pregled alternativnih rješenja sa obzirom na uticaje na okoliš	Proizvodnja otpada (opasni/neopasni)	Rukovanje čvrstim i tekućim otpadom u predmetnom poduzeću riješeno je na način da se sav tekući otpad koji nastaje u štali od strane muznih krava ide putem dva pokretna scraper-a do kanala koji se nalazi uz istočnu strane farme te se kanal pruža do sabirne lagune pod padom od 1%. Scaperi se u štali kreću automatski kroz određeni period vremena a sve je automatski podešeno na glavnoj sklopki za scrapere koja se nalazi prislonjena na zid uz istočnu stranu štale. U laguni se skuplja tekući otpad od muznih krava, koji se određeni period godine putem cisterni za tekući otpad čisti „ispumpava“ i rasipa po poljoprivrednim površinama koje se nalaze u blizini farme. Isti način rukovanja tekućim otpadom u novoplaniranom objektu (štala muznih krava) je predviđen kao i u postojećem. Izgnjojavanje štale muznih krava je na principu polu tekućeg gnoja - gnojovke, gdje se ista pomoću skrepera i kanala sprovodi u lagunu za gnojovku. Laguna je kapaciteta za šestomjesečni smještaj gnojovke sukladno nitratnim direktivama. Gnoj će se nakon 6 mjeseci distribuirati na poljoprivredne površine za proizvodnju stočne hrane u skladu s dobrim poljoprivrednim praksama u količini od maksimalno 170 g dušika na hektar površine. Potrebne površine će se osigurane kroz dugotrajne koncesije, privatni zakup i vlastite površine. Procedura rukovanja čvrstim otpadom je riješena na način da sav čvrsti otpad koji nastaje od strane svih	-

		kategorija goveda, koji se nalaze u određenom dijelu farme odnosno u porodilištu, smješta u ograđeni dio koji se nalazi neposredno uz lagunu sa njezine sjeverne strane. Postupak čišćenja je da se dio boksa u kojem se nalaze junice i muzne krave koje se nemuzu u izmuzištu, čisti svako jutro i večer ručno te se putem ručnih prijevoznih sredstava, odnosno kolica za čvrsti otpad, odvozi do mjesta za čvrsti otpad. Čišćenje boksova u kojima se nalaze mlađe kategorije goveda (telad i junice mlade), se obavlja dva puta kroz jedan mjesec kako smo u mogućnosti ručno ili putem bagera. Sav čvrsti otpad, kao i tekući, određeni period godine se putem prijevoznih sredstava odvozi na poljoprivredne površine. Zbrinjavanje biološkog otpada – lešine životinja je riješeno na zadovoljavajući način potpisanim ugovorom sa ovlaštenom firmom. Građevinski otpad nastaje u procesu dogradnje objekata na farmi krava. Isti se planira zbrinjavati od strane ovlaštenog poduzeća koje će angažirati predmetno poduzeće. Zbrinjavanje opasnog otpada (ostaci ulja i maziva), odnosno pražnjenje i čišćenje svih vodonepropusnih posuda sa opasnim otpadom obavlja samo ovlašteno poduzeće koje je registrirano i ima odobrenje za rukovanje i prikupljanje opasnih materija, a s kojom operator ima potpisan ugovor. Sav opasni otpad	

		prikupljat će se u metalnu burad te odvoziti od strane ovlaštenog poduzeća. Mješani komunalni otpad iz objekta za dnevni odmor radnika i čuvara i drugi bezopasni otpad, koji nastaje u veoma maloj količini na prostoru farme, sakuplja se u namjensku posudu i povremeno se odvozi na komunalnu deponiju.	
	Emisije u zrak (sve emisije)	Predmetno poduzeće do sad u uzgoju koristi sljedeće upravljačke prakse prilikom ishrane goveda: - U ishrani krava dodaje lipide kao što je posebna vrsta uljane repice tzv. kanola koja povećava energetska sadržaj u ishrani i sprječava nastanak metana tijekom probave. - Dodaje bakterijske suplemente (dodatke) u hranu koji pomaže da se metan u buragu pretvori u ugljični dioksid i da se poboljša cjelokupan proces probave. - Dobre upravljačke prakse: 1. Redovito prevrtnje stajnjaka kako bi se izbjegli anaerobni uvjeti pri kojima dolazi do razlaganja đubriva uz veće emisije metana. 2. Prirodno provjetranje (Vrata se drže uvijek otvorena a krave nisu ugrožene propuhom tako da je uvijek osigurano prirodno provjetranje. Nema neugodnih mirisa.) 3. Stajnjak se najbržim i najkraćim putem odvodnjava iz objekta do jama za zbrinjavanje stajnjaka, da bi se spriječili neugodni mirisi.	-

		Na isti način je planirano održavanje i u novoplaniranom objektu štale muznih krava.	
	Emisije u vode (podzemne/površinske)	Predmetno poduzeće u svrhu smanjenja emisija u podzemne i površinske vode vrši sljedeće, a isto je planirano i u novoplaniranom objektu: - Izgradnja nepropusne podloge u lagunama čime je spriječen doticaj gnojovke ili otpadnih voda s farme s podzemnim i površinskim vodama. - Redovito pražnjenje lagune (postojeće i novoplanirane) te deponiranje iste na poljoprivredne površine. - Objekti imaju nepropusni betonski pod. Postojeća i novoplanirana štala imaju/imati će sustav odvodnje oborinskih voda čime je spriječeno proticanje istih za vrijeme kišovito vremena. - Otpadne i fekalne vode (iz sanitarnog čvora) odvođe se u dvo-komornu biojamu. - Otpadne vode iz mljekarnice (od pranja) odvođe se do separatora ulja i masti te u upojni bunar. Separator se redovito čisti od strane ovlaštenog poduzeća. - Korištenje biorazgradivih sredstava za čišćenje i dezinfekciju. Poduzeće koristi i planira koristiti samo dezinficijense koji imaju tehničko-sigurnosni list i koja su nabavljena od strane ovlaštenih tvrtki. Ovim načinom je smanjeno dospjevanje štetnih dezinficijenata u vode prilikom ispiranja i čišćenja staja.	

	Emisije u kanalizaciju	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
	Emisije u tlo	Tijekom gradnje novoplaniranog objekta da si se priječilo odlaganje otpada na tlo predviđeno je korištenje odgovarajućeg broja spremnika za komunalni, građevinski i opasni otad (kao i odvojeno sakupljanje) te odvođenje od strane ovlaštenih poduzeća. Trenutno predmetni objekt koristi iste prakse. Također, postojeća i novoplanirana nepropusna laguna omogućuje smanjenje oticanja gnjojevke u tlo. Redovitim pražnjenjem iste, smanjeni su štetni utjecaji na tlo. Sustav odvodnje oborinskih voda te potencijalno zauljenih voda koje nastaju ispiranjem riješen je postavljanjem separatora ulja i masti pri čemu se dalje ispušta u upojni bunar te je s tim riješeno ispuštanje otpadne vode nezadovoljavajućih kriterija za količinu prisutnih ulja i masti za ispuštanje u tlo. Redovitim čišćenjem separatora ulja i masti omogućeno je ispuštanje otpadne vode sukladno kriterijima za ispuštanje.	-
	Buka	Poštovanje predviđenog radnog vremena na radilištu tijekom gradnje novih objekata na farmi. Predviđen je rad na izgradnji isključivo tijekom dnevnog razdoblja. Javi li se potreba za radom tijekom noćnog razdoblja morat će se poduzeti dodatne mjere za smanjenje emisije buke u okoliš.	

		Tijekom izgradnje planirana je kontrola i održavatnje strojeva kako ne bi došlo do povećanja emisije buke. Tijekom rada farme vrši se i vršit će se redovito održavanje mehanizacije u tehnički ispravnom stanju redovitim tehničkim pregledima.	
	Vibracije	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo
	Nejonizirajuće zračenje	Nije primjenjivo	Nije primjenjivo

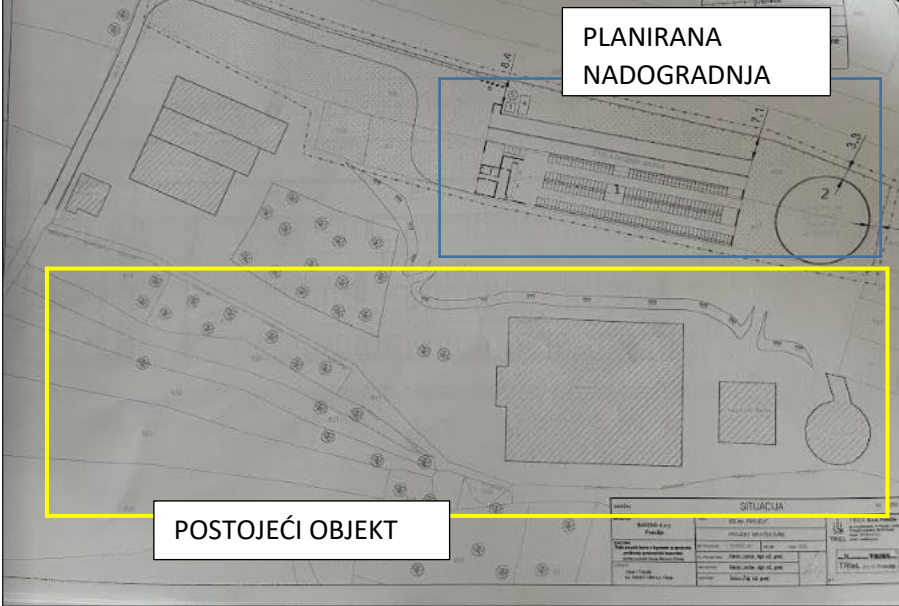
A2.6. Da li projekat nosi rizik od velikih nesreća i/ili katastrofa koje su relevantne za projekat, uključujući one koje su uzrokovane promjenom klime, u skladu sa naučnim saznanjima? Ukoliko DA, navesti rizike.	Na području zahvata nije za očekivati nesreće definiranog obilježja ali je moguća incidentna situacija u vidu onečišćenja zraka zbog izuzetno nepovoljnih atmosferskih uvjeta, pojava požara i elementarne nepogode (potres, dugotrajne oborine i sl.). Mogući negativni utjecaji na podzemne vode uslijed različitih akcidentnih situacija biti će izbjegnuti pravilnom organizacijom rada na farmi i pridržavanjem svih mjera i praćenja okoliša.
A2.7. Da li projekat nosi rizike za ljudsko zdravlje (na primjer zbog zagađenja vode ili zraka)? Ukoliko DA, navesti rizike.	Štetočine u objektu farme mogu biti glodavci i insekti a najčešće se javljaju muhe. Poznato je da su uginule životinje izvor zaraze a u širenju mogu sudjelovati razno čimbenici kao na primjer domaće i divlje životinje, razni glodavci, ptice, insekti i dr. Zbog toga je potrebno na adekvatan način u najkraćem mogućem roku zbrinuti nastale lešine životinja.
A2.8. Da li će projekat uzrokovati svjetlosno zagađenje? Ukoliko DA, navesti rizike.	NE

LOKACIJA PROJEKTA I OSJETLJIVOST OKOLIŠA GEOGRAFSKIH PODRUČJA ZA KOJA JE VJEROVATNO DA BI PROJEKTI MOGLI NA NJIH ZNAČAJNO UTICATI

B1.1. Navesti postojeću i odobrenu upotrebu zemljišta	Zemljišnoknjižni uložak broj: 697 BROJ: 064-0-NAR-23-002 453 Katastarska općina: Osoje Broj parcela: 806, 807, 808 Vlasništvo 1/1 MARENA d.o.o. Posušje Parcele su klasificirane kao Oranica/njiva 5.klase, pašnjak 3.klase, šuma 3.klase Zemljišnoknjižni uložak broj: 569 BROJ: 064-0-NAR-23-001 452 Katastarska općina: Osoje Broj parcela: 816 Vlasništvo 1/1 MARENA d.o.o. Posušje Parcele su klasificirane kao Oranica/njiva 5.klase, Oranica/njiva 4.klase, Oranica/njiva 6.klase, šuma 3.klase, Poslovna zgrada u privredi, poslovni objekt, pomoćna zgrada.
B1.2. Opisati relativnu raspoloživost, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biološku raznolikost) tog područja i njegovog podzemnog dijela	Relativna raspoloživost, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biološku raznolikost) predmetnog područja i njegovog podzemnog dijela data je u poglavlju A. Uticaji projekta na okoliš dati su u točki A2.1. <i>Detaljan opis okoliša na području pod uticajem projekta.</i> Na osnovu detaljnog opisa okoliša, relativna raspoloživost, kvalitet i regenerativni kapacitet prirodnih resursa područja i njegovog podzemnog područja nije narušen, ali se ipak preporučuje dalje racionalno korištenje resursa u cilju održivosti.
B1.3. Opisati apsorpcioni kapacitet prirodne sredine, obraćajući posebnu pažnju na slijedeća područja:	
a) močvarna područja, obalna područja rijeka i ušća rijeka	Postojeći kao i novoplanirani objekt farme krava MARENA d.o.o. ne nalazi se na močvarnom području, obalnom području rijeka i ušća rijeka.

b) obalna područja i morski okoliš	Postojeći kao i novoplanirani objekt farme krava MARENA d.o.o. ne nalazi se u obalnom području i morskom okolišu.
c) planinska, šumska i kraška područja	Postojeći kao i novoplanirani objekt farme krava MARENA d.o.o. ne nalazi se u blizini planinskih, šumskih i krških područja.
d) zaštićene prirodne vrijednosti proglašene u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode Federacije BiH (nacionalni parkovi, strogi rezervati prirode, spomenici prirode, zaštićeni pejzaži, parkovi prirode, i dr.)	S obzirom na to da na samom području nema objekata koji bi bili pod zaštitom kao spomenici kulture, te zaštićene prirodne baštine, utjecaja neće biti.
e) pojedinačne prirodne vrijednosti	Nisu registrirane pojedinačne prirodne vrijednosti na području obuhvata predmetnog poduzeća.
f) područja rijetkih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta	Prilikom izgradnje novoplaniranog objekta za farmu krava doći će do uništenja travnjaka koji se sad nalazi na mjestu predviđenom za njih. No budući da na njemu nema zakonom zaštićenih biljnih vrsta ni rijetkih biljnih vrsta a i površina samog travnjaka je relativno mala možemo reći da će utjecaj na biljni pokrov biti zanemariv
g) područja na kojima još od ranije nisu bili zadovoljeni standardi kvaliteta okoliša koji su relevantni za projekat ili u odnosu na koja se smatra da isti nisu zadovoljeni	Nije primjenjivo.
h) gusto naseljena područja	Minimalna zračna udaljenost od naselja je 250 m.
i) pejzaži i područja od historijskog, kulturnog ili arheološkog značaja.	Pejzaži i područja od historijskog, kulturnog ili arheološkog značaja se ne nalaze u blizini predmetnog poduzeća, stoga ova točka nije primjenjiva.

KARAKTERISTIKE POTENCIJALNOG UTICAJA NA OKOLIŠ

C1.1. Navesti veličinu i prostorni obuhvat geografskog područja na koje bi projekat mogao uticati (unijeti tačne koordinate navedenog geografskog područja)	Predmetni objekt MANERA d.o.o. bivši „BGL COMMERCE“ d.o.o. trenutno se nalazi na lokaciji Osoje koju čini katastarska čestica br. 816 KO Osoje ukupne površine 22910 m². Novoplanirani objekt dogradne štale muznih krava sa pripadajućom lagunom planiran je na k.č. 806, 807, 808 KO Osoje ukupne površine 7722 m² sa ukupnom površinom planiranih objekata 2735 m². Koordinate postojećeg objekta farme: Geografska širina: 43° 27' 34.1" Geografska dužina: 17° 18' 42.91" Koordinate novoplaniranog objekta: Geografska širina: 43° 27' 36" Geografska dužina: 17° 18' 42.84"
C1.2. Navesti broj stanovnika na koje bi projekat mogao uticati	Predmetni objekt nalazi se u mjestu Osoje, općina Posušje. Najbliži stambeni objekt udaljen je 250 m od predmetne lokacije. Mjesto Osoje prema popisu stanovništva iz 2013. godine broji oko 707 stanovnika.
C1.3. Opisati način uticaja projekta na okoliš	Utjecaj projekta na okoliš u fazi izgradnje novoplaniranog objekta i eksploatacije opisan je u stavki A 2.4.

C1.4. Da li projekat direktno ili indirektno utiče na okoliš?	NE. Objekt zbog svi alternativnih rješenja neće imati direktan kao i indirektan utjecaj na okoliš, u slučaju mogućnosti za istim utjecaj će biti minimalan.												
C1.5. Obilježiti na koje faktore projekat ima uticaj:	a) ljude, biljni i životinjski svijet i svijet gljiva	DA	NE										
	b) tlo, vodu, zrak, klimu i pejzaž	DA	NE										
	c) materijalna dobra i kulturno naslijeđe	DA	NE										
	d) međudjelovanje faktora od a) do c)	DA	NE										
C1.6. Da li projekat ima prekograničnu i/ili preko entitetsku vrstu uticaja? Ukoliko DA, navesti na koje države/entitet/BD BiH.	Objekt nema niti će imati prekograničnu niti etitetsku vrstu utjecaja.												
C1.5. Opisati intenzitet i složenost uticaja projekta na okoliš	Utjecaj projekta na okoliš definiran je intezitetom utjecaja u odnosu na osjetljivost receptora, pri čemu je opis jačine utjecaja okarakteriziran kao zanemariv, nizak, umjeren i visok. Prilikom procjene inteziteta utjecaja u obzir su uzeti faktori koji opisuju prirodu, fizički obujam i vremenske uvijete utjecaja. Kriteriji za određivanje inteziteta i kategorizacije inteziteta prikazani su kao: <table border="1" data-bbox="521 1367 1414 1864"> <thead> <tr> <th data-bbox="521 1367 886 1398">KATEGORIJA</th> <th data-bbox="886 1367 1414 1398">OPIS NEPOVOLJNIH UTJECAJA</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="521 1398 886 1644">VISOK</td> <td data-bbox="886 1398 1414 1644">Suštinska promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do dugoročne ili trajne promjene, obično rasprostranjena u prirodi i zahtijeva značajnu intervenciju kako bi se vratilo polazno stanje; bez mjera ublažavanja bi se prekršili domaći standardi ili Dobra međunarodna industrijska praksa (GIIP).</td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 1644 886 1738">UMJEREN</td> <td data-bbox="886 1644 1414 1738">Vidljiva promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do nesusštinske privremene ili trajne promjene.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 1738 886 1801">NIZAK</td> <td data-bbox="886 1738 1414 1801">Vidljiva, ali mala promjena procijenjenih specifičnih uslova</td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 1801 886 1864">ZANEMARIV</td> <td data-bbox="886 1801 1414 1864">Nema vidljive promjene procijenjenih specifičnih uslova</td> </tr> </tbody> </table>			KATEGORIJA	OPIS NEPOVOLJNIH UTJECAJA	VISOK	Suštinska promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do dugoročne ili trajne promjene, obično rasprostranjena u prirodi i zahtijeva značajnu intervenciju kako bi se vratilo polazno stanje; bez mjera ublažavanja bi se prekršili domaći standardi ili Dobra međunarodna industrijska praksa (GIIP).	UMJEREN	Vidljiva promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do nesusštinske privremene ili trajne promjene.	NIZAK	Vidljiva, ali mala promjena procijenjenih specifičnih uslova	ZANEMARIV	Nema vidljive promjene procijenjenih specifičnih uslova
KATEGORIJA	OPIS NEPOVOLJNIH UTJECAJA												
VISOK	Suštinska promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do dugoročne ili trajne promjene, obično rasprostranjena u prirodi i zahtijeva značajnu intervenciju kako bi se vratilo polazno stanje; bez mjera ublažavanja bi se prekršili domaći standardi ili Dobra međunarodna industrijska praksa (GIIP).												
UMJEREN	Vidljiva promjena procijenjenih specifičnih uslova koja dovodi do nesusštinske privremene ili trajne promjene.												
NIZAK	Vidljiva, ali mala promjena procijenjenih specifičnih uslova												
ZANEMARIV	Nema vidljive promjene procijenjenih specifičnih uslova												

Osjetljivost je mjera u kojoj je određeni receptor (specifični aspekt, pogođeni okolišni receptor ili populacija) podložan datom uticaju što je uslovljeno stupnjom otpornosti i vrijednosti receptora, te međusobnim odnosima različitih okolinskih karakteristika receptora koje mogu uticati na otpornost pojedinih receptora na promjenu. Prilikom procjene uticaja definisana je osjetljivost svakog receptora u odnosu na njen specifični okolišni ili društveni aspekt. Korišteni kriteriji za procjenu osjetljivosti dati su:

KATEGORIJA	OPIS OSJETLJIVOSTI RECEPTORA
VISOKA	Receptor (ljudski, fizički ili biološki) sa malo ili nimalo kapaciteta za apsorbiranje predloženih promjena i/ili minimalnim mogućnostima za ublažavanje
UMJERENA	Receptor sa malo kapaciteta za apsorbiranje predloženih promjena i/ili ograničenim mogućnostima za ublažavanje.
NISKA	Receptor sa određenim kapacitetom za apsorbiranje predloženih promjena i/ili razumnim mogućnostima za ublažavanje.
ZANEMARIVA	Receptor sa dobrim kapacitetom za apsorbiranje predloženih promjena i/ili dobrim mogućnostima za ublažavanje.

Prema gore navedenom, analizirajući kompleksnost mogućih uticaja, na osnovu razmatranja parametara kao što su intenzitet uticaja, trajanje uticaja, prostorni opseg uticaja, reverzibilnost, vjerovatnoću i učestalost pojedinih uticaja, predmetni objekt farma krava MARENA d.o.o. će imati nizak intenzitet uticaja na okoliš u zoni uticaja

C1.6. Opisati koja je vjerovatnoća uticaja na okoliš

Vjerovatnoća uticaja se procjenjuju uzimajući u obzir interakciju između kriterija jačine i osjetljivosti, stavka C1.5. Da bi se ustanovio značaj potencijalnog uticaja prije predlaganja mjera za ublažavanje, neophodno je razmotriti vjerovatnoću pojave i intenzitet uticaja.

Matrica procjene rizika

		Jačina						
		Nepovoljan				Povoljan		
		Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok
Osjetljivost	Visoka	Visok	Visok	Umjeren	Zanemariv	Umjeren	Visok	Visok
	Srednja	Visok	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Nizak	Umjeren	Visok
	Slaba	Umjeren	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak	Umjeren
	Zanemariva	Nizak	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Zanemariv	Nizak

	Utjecaji koji su kategorizirani kao „umjereni“ ili „visoki“ predstavljaju značajne efekte. „Niski“ ili „zanemarivi“ utjecaji nisu značajni. Razumijevanje značaja rizika važno je za pravilno postavljanje prioriteta potrebe za mjerama ublažavanja. Potencijalni utjecaji se procjenjuju za faze rada i fazu pripreme i nadogradnje objekta muzne štale.				
C1.7. Opisati očekivani nastanak, trajanje, učestalost i reverzibilnost uticaja (u vremenskim intervalima)	Faza projekta	Jačina utjecaja	Trajanje utjecaja	Osjetljivost	Procjena utjecaja
	Utjecaj na klimatske promjene				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Slaba	Zanemariv
	Uticaj na pejzaž				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Slaba	Zanemariv
	Uticaj na flor i faunu				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Slaba	Zanemariv
	Uticaj na vode				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Srednja	Nizak
	Uticaj na tlo				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Srednja	Nizak
	Uticaj na zrak				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Srednja	Nizak
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Srednja	Nizak
	Uticaj na buku				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Slaba	Zanemariv
	Uticaj na stanovništvo				
	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Slaba	Zanemariv
	Uticaj na materijalna dobra uključujući kulturno-historijsko i arheološko naslijeđe				

	Faza pripreme i nadogradnje	Nizak	Kratkoročno	Slaba	Zanemariv
	Faza rada	Nizak	Dugoročno	Slaba	Zanemariv
C1.8. Da li postoji mogućnost djelotvornog smanjivanja uticaja? Ukoliko DA, navesti planirane aktivnosti djelotvornog smanjivanja uticaja.	DA. Planirane aktivnosti za djelotvorno smanjenje navedenih utjecaja date su ispod. <u>Mjere za spriječavanje emisija u zrak</u> <u>Faza izgradnje</u> • Korištenje mehanizacijskih uređaja koji su tehnički ispravni i redovito održavani. <u>Faza rada</u> • Korištenje odgovarajućih suplemenata u ishrani krava kako bi se smanjio nastanak plinova (metan, CO₂, amonijak i dr.) tijekom probave. • Prema glavnom projektu planirana je izgradnja objekta otvorenog tipa sa krovnom konstrukcijom, čime je omogućena cirkulacija stajskih plinova (metan, CO₂, amonijak i dr.). • Redovito održavanje stajnjaka kako bi se izbjegli anaerobni uvjeti pri kojima bi se razvile veće emisije metana. <u>Mjere za sprečavanje i minimiziranje negativnog uticaja na vode</u> <u>Faza izgradnje</u> • Izbjegavati prosipanje ulja i maziva od mehanizacijskih strojeva na manipulativnom prostoru kako ne bi došlo do prodiranja u podzemne vode, u slučaju istog izvršiti adekvatnu sanaciju. Adekvatna sanacija podrazumjeva korištenje apsorbansa te adekvatno zbrinjavanje dijela tla koji se onečistio.				

Faza rada

- Prikupljanje otpadnih voda sa područja farme vršiti će se u skladu sa važećim vodnih aktom.
- Sanitarno – fekalne vode planirane su odvoditi se u dvo – komornu bio jamu. Bio jama će biti izgrađena u skladu sa tehničkim propisima za navedeni tip jame. Vizualno će se pratiti ispunjenost iste te će se vršiti pražnjenje pri 2/3 ispunjenosti od strane ovlaštenog poduzeća.
- Tehnološke (otpadne) vode od pranja unutar staja sukladno projektnoj dokumentaciji odvoditi će se putem isprinskih kanalicama prema separatoru ulja i masti. Pročišćena voda nakon tretmana separatora ulja i masti odvoditi će se u upojni bunar. Separator ulja i masti će se redovito čistiti od strane ovlaštenog poduzeća.
- Oborinske vode sa saobraćajnih površina putem sabirnih kanalicama biti će također usmjerene prema separatoru ulja i masti.
- Pročišćenu vodu nakon separatora ulja i masti prije ispuštanja u upojni bunar potrebno je kontrolirati putem redovitog monitoringa od strane ovlaštene institucije. Na izlazu je predviđeno ostavljanje revizionog okna kako bi se moglo vršiti nesmetano uzorkovanje.
- Vršiti redoviti monitoring otpadnih voda sukladno *Uredbi o uslovima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije* („Sl. Novine FBiH“ 26/20,96/20) i odredbama vodnog akta.
- Kvaliteta otpadne vode sa lokacije treba zadovoljiti kriterije za ispust u okoliš.

Mjere za sprečavanje i minimiziranje negativnog uticaja na tlo

Faza izgradnje

- Tijekom gradnje u cilju proširenja farme postaviti će se dovoljan broj spremnika za komunalni, građevinski i opasni otpad. Isti će se sakupljati odvojeno, te će se organizirati njihovo pražnjenje putem ovlaštenog poduzeća. Predmetno poduzeće ima sklopljen ugovor sa

tvrtkom Ladanušić d.o.o. Posušje za zbrinjavanje spomenutog otpada.

- Sav materija koji će nastati kao iskop prilikom gradnje novoplaniranog objekta koristiti će se za nasip oko objekta budući da to zahtjeva konfiguracija terena.

Faza rada

- Godišnja količina izlučenog organskog tečnog i krutog đubriva po grlu je 20-tak tona što u predmetnom slučaju iznosi 7500 t ukupno. Nastali gnoj u prvoj fazi je previđeno odvoziti na poljoprivredne površine nakon najkraćeg razdoblja predviđenog za njegovo dozrijevanje (90 dana).
- Poduzeće će sa partnerskim društvima (kooperantima) Agroherc d.o.o. i Vinarija Domanica Čapljina potpisati ugovor o posjedu okolnih površina (523 ha) za rasipanje dozrelog gnojnog materijala. OPG- ovi navedenih kooperanata imaju još 200 ha obradivih površina na raspolaganju.
- Sukladno propisima prema Pravilniku (*Pravilnik o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih tvari u zemljištu i metode njihovih ispitivanja* („Službene novine FBiH“, br. 72/09) kojima se na obradivo zemljište može se odložiti 30-40t gnojnog materijala godišnje, na predviđenu površinu od 523 ha može se odložiti 15 690 – 20 920 t što u konačnici znači da ukupna godišnja količina pokriva tek četvrtinu raspoloživih površina.
- Za osoku i kruti gnoj predviđena je izgradnja nepropusnih laguna pri čemu će se vršiti redoviti odvoz na gore navedene površine prema odgovarajućim rokovima (nakon dozrijevanja od 90 dana).
- Lagune će biti izvedene kao nepropusne jame čime je smanjen utjecaj na podzemne vode. Laguna je predviđenog kapaciteta za šestomjesečni smještaj gnojovke sukladno nitratnim direktivama.
- Sav komunalni otpad koji će nastajati odvozi će se od strane ovlaštenog poduzeća. Za navedeni otpad biti će postavljene kante koje će se pravovremeno prazniti.
- Poduzeće će voditi godišnje evidencije o količinama nastalog otpada.

- U budućnosti investitor planira izgradnju biopostrojenja čime će se u konačnici smanjiti količina krutog otpada. Iskorištenje biomase očitovati će se kroz proizvodnju električne energije za potrebe farme te za proizvodnju supstrata za biljnu poljoprivrednu proizvodnju. Navedeno će biti razrađeno u Glavnom projektu izgradnje objekta štale muznih krava.

Investitor mora Izvještavati Federalno ministarstvo okoliša i turizma o godišnjim emisijama zagađivanja na način kako je to propisano odredbama Poglavlja IV Pravilnika o registrima postrojenja i zagađivanjima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 82/07) tako što će podatke unositi u elektronske obrasce postavljne na web stranici <http://www.prtr.fmoit.gov.ba>. Izvještaji moraju biti poslani najkasnije do 30.06. tekuće godine za prethodnu godinu izvještavanja. Operator je dužan bez odlaganja prijaviti svaku vanrednu situaciju koja značajno utiče na okoliš.

DODATNE INFORMACIJE

Obilježite odgovore na slijedeća pitanja:

D1.1. Projekat će značajno koristiti prirodni resurs ili će koristiti prirodni resurs na način da spriječi upotrebu ili potencijalnu upotrebu tog resursa u druge svrhe	DA	NE
D1.2. Potencijalni trajni uticaji na okoliš će najvjerovatnije biti minorni, od manje važnosti i jednostavno ublaženi	DA	NE
D1.3. Tip projekta, njegov uticaj na okoliš i mjere upravljanja tim uticajima su dobro poznati	DA	NE
D1.4. Postoji pouzdan način kojim se može osigurati da mjere za upravljanje uticajima mogu biti, i biti će, adekvatno planirane i implementirane	DA	NE
D1.5. Projekat će izmjestiti značajan broj ljudi, porodica i životnih zajednica	DA	NE
D1.6. Projekat je lociran i uticati će na ekološki osjetljiva područja	DA	NE
D1.7. Projekat će dovesti do izmjena:		
- u vlasništvu i namjeni zemljišta, i/ili	DA	NE
- upotrebi vode kroz irigaciju, unapređenje isušivanja ili izmjeni toka vode izgradnjom brana, i do izmjena u ribarskim praksama	DA	NE
D1.8. Projekat će dovesti do:		
- nepovoljnih socio-ekonomskih uticaja;	DA	NE
- uništenja zemljišta;	DA	NE
- zagađenja vode;	DA	NE
- zagađenja zraka;	DA	NE
- ugrožavanje biljnog i životinjskog svijeta i njihovih staništa;	DA	NE
- nastanka nusprodukata, ostataka materijala i otpada koji zahtijevaju rukovanje i odlaganje na način koji nije regulisan zakonom.	DA	NE

D1.9. Projekat će imati uticaj na javnost zbog potencijalnih negativnih uticaja na okoliš	DA	NE
D1.10. Nakon izgradnje, projekat će zahtijevati dodatne razvojne aktivnosti koje mogu imati negativan uticaj na okoliš	DA	NE

UKLJUČIVANJE PITANJA KLIMATSKIH PROMJENA U PRETHODNU PROCJENU UTICAJA NA OKOLIŠ

Pitanja i uticaji važni za prethodnu procjenu uticaja na okoliš će zavisiti od posebnih okolnosti i konteksta svakog pojedinog projekta. Ovo poglavlje se zasniva na četiri glavna zahtjeva:

- rano identifikiranje ključnih pitanja, koristeći pomoć mjerodavnih tijela i zainteresiranih subjekata;
- određivanje hoće li projekt značajno promijeniti emisije GHG i definiranje obima za potrebe prethodne procjene GHG (pitanje ublažavanja klimatskih promjena);
- svjesnost o korištenim scenarijima klimatskih promjena korištenim u postupku prethodne procjene uticaja na okoliš i identifikiranje ključnih problema prilagođavanja klimatskim promjenama i kako oni međusobno djeluju sa drugim pitanjima koja se procjenjuju u postupku prethodne procjene uticaja na okoliš;
- identifikiranje ključnih pitanja bioraznolikosti i kako oni međusobno djeluju sa drugim pitanjima koja se procjenjuju u prethodnoj procjeni uticaja na okoliš.

Izravne GHG emisije	Hoće li predloženi projekt ispuštati ugljen dioksid (CO ₂), didušikov oksid (N ₂ O) ili metan (CH ₄) ili bilo koji drugi staklenički plin koji je dio UNFCCC-a ¹ ?	DA (CO ₂ i metan)
	Sadrži li predloženi projekt korištenje zemljišta, promjene korištenja zemljišta i šumarske aktivnosti (npr. krčenje šuma) koje mogu dovesti do povećane emisije?	NE
Neizravne GHG emisije zbog povećane potražnje za energijom	Hoće li predloženi projekt značajno uticati na potražnju za energijom?	NE
	Je li moguće koristiti obnovljive izvore energije?	NE

¹ UNFCC - Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o promjeni klime - UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ - MU broj 19/00), Tekst konvencije je dostupan na:
http://unfccc.int/key_documents/the_convention/items/2853.php
http://www.unep.ba/tl_files/unep_ba/NCSA/Odluka%20o%20ratifikaciji%20Okvirne%20konvencije%20UNFCCC.pdf

Neizravni GHG uzrokovani pratećim djelatnostima ili infrastrukturama koje su izravno povezane s provedbom predloženog projekta	Hoće li predloženi projekt značajno povećati ili smanjiti osobna putovanja?	NE
	Hoće li predloženi projekt značajno povećati ili smanjiti teretni promet?	NE
Toplotni valovi	Hoće li predloženi projekt ograničiti cirkulaciju zraka ili smanjiti otvorene prostore?	NE
	Hoće li emitirati isparljive organske spojeve (HOS) i dušikove okside (NOx) te doprinijeti formiranju ozona u troposferi tijekom sunčanih i toplih dana?	NE
	Hoće li biti pod uticajem toplotnih valova?	NE
	Hoće li se povećati energija i potreba za vodom za hlađenje?	NE
	Hoće li upiti ili stvarati toplotu?	
	Mogu li materijali korišteni tijekom izgradnje izdržati visoke temperature (ili će, na primjer, doći do zamora materijala ili degradacije površine)?	NE
Suše zbog dugoročnih promjena padalina (također uzeti u obzir moguće	Hoće li negativno uticati na vodotoke?	NE
	Je li predloženi projekt osjetljiv na niske tokove rijeka ili više temperature vode?	NE

sinergijske efekte s aktivnostima upravljanja poplavama koje povećavaju zapreminu vode koja se zadržava u slivu)	Hoće li pogoršati zagađenje vode – osobito tijekom razdoblja suša sa smanjenim stopama razrjeđenja, povišenim temperaturama i zamućenosti?	NE
	Hoće li predloženi projekt povećati potražnju za vodom?	NE
	Hoće li to promijeniti ranjivost krajolika ili šuma od divljih požara?	NE
	Mogu li materijali koji se koriste tokom izgradnje izdržati visoke temperature? Ekstremne kiše, riječne poplave i bujice	NE
	Hoće li predloženi projekt biti u opasnosti jer se nalazi u zoni riječnih poplava?	NE
	Hoće li to promijeniti kapacitet postojećih poplavnih ravnica za prirodno upravljanje poplavama?	NE
	Hoće li se promijeniti kapacitet zadržavanja vode u slivu?	NE
	Jesu li nasipi dovoljno stabilni da izdrže poplave?	DA
	Jesu li nasipi dovoljno stabilni da izdrže poplave?	Na predmetnom području ne postoji opasnost od poplava.
Oluje i vjetrovi	Hoće li predloženi projekt biti u opasnosti zbog oluja i jakih vjetrova?	NE
	Mogu li projekt i njegova djelovanja biti pogođeni padom predmeta (npr. drveća) koja su neposredno u blizini njegovog položaja?	NE
	Je li povezanost projekta sa energijom, vodom, prijevozom i komunikacijskim mrežama osigurana za vrijeme velikih oluja?	DA

Klizišta zemlje	Je li projekt smješten u području koje bi moglo biti pod uticajem velikih padavina ili klizišta? Porast nivoa mora?	NE
	Nalazi li se predloženi projekt u područjima koja mogu biti pod uticajem porasta nivoa mora?	NE
	Mogu li morski udari uzrokovani olujama uticati na projekt?	NE
	Je li predloženi projekt smješten u području pod rizikom erozije obale? Hoće li smanjiti ili povećati rizik od erozije obale?	NE
	Nalazi li se u područjima koja mogu biti pogođena prodiranjem slane vode?	NE
	Mogu li prodori morske vode dovesti do curenja zagađujućih supstanci (npr. Iz otpada)?	NE
	Hladnoće i snjegovi	Može li predloženi projekt biti pogođen kratkim razdobljima neuobičajeno hladnog vremena, mećava ili mraza?
Mogu li materijali koji se koriste tijekom izgradnje izdržati niske temperature?		DA
Može li led uticati na funkcioniranje/djelovanje projekta? Je li povezanost projekta sa energijom, vodom, prijevozom i komunikacijskim mrežama osigurana tokom hladnih razdoblja?		NE
Može li veliki snijeg stvoriti opterećenja koja utiču na stabilnost građevine?		NE
Štete smrzavanja i odmrzavanja	Je li predloženi projekt u opasnosti od oštećenja smrzavanja i odmrzavanja (npr. ključni infrastrukturni projekti)?	NE
	Može li projekt biti pogođen topljenjem trajnog leda?	NE

PRILOZI

1. Netehnički rezime informacija iz tačaka A., B. i C. ovog priloga.
2. Referetni popis u kojem se navode izvori korišteni za opise i procjene uključene u zahtjev za prethodnu procjenu uticaja na okoliš.
3. Izjava o istinitosti, tačnosti i potpunosti podataka sadržanih u zahtjevu (Prilog V.)
4. Idejni projekt (orginal)
5. Aktualni izvod iz sudskog registra
6. Izvod iz prostorno-planskog akta